

#MPΔ2024

Οδηγός Μελέτης

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΣΕ ΒΑΡΟΣ
ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ**

«Συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

ΕΛΕΝΗ ΚΗΠΟΥΡΟΥ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:

**ΠΕΤΡΟΣ
ΚΟΥΤΣΟΜΠΕΛΙΤΗΣ**

13-15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024

*9^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση
των Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα δικαιώματα του Ανθρώπου
«Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη»*

Επιμέλεια: Ομάδα Ηλεκτρονικής Υποστήριξης ΜΡΔ 2024 Online

Περιεχόμενα

1. Καλωσόρισμα Προεδρείου	2
2. Ιστορική Επισκόπηση: Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης κατά της Γυναίκας	3
3. Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών: Ρόλος και αρμοδιότητες	3
4. Άρθρο 7 της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών	4
5. Ανάλυση του άρθρου 7 της Σύμβασης μέσα από τη Γενική Σύσταση 23 της Επιτροπής	5
6. Ειδικότερα Θέματα	7
6.1. Η άνιση εκπροσώπηση των δυο φύλων και η απουσία της γυναικείας φωνής στην πολιτική σκηνή	7
6.2. Η προώθηση στερεοτύπων και η αναβίωση αναχρονιστικών αντιλήψεων μέσω των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης	8
6.3. Η ανάπτυξη του μοντέλου του ‘άντρα κουβαλητή’ και η επιρροή που ασκεί στη σύγχρονη γυναίκα	10
7. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες	11
8. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη	11
9. Βιβλιογραφία	12
10. Ηλεκτρονικές πηγές	12

1. Καλωσόρισμα Προεδρείου

Αγαπητές συμμετέχουσες , αγαπητοί συμμετέχοντες ,

Σας καλωσορίζουμε με μεγάλη χαρά στην 9η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση των Επιτροπών του ΟΗΕ “Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη” και συγκεκριμένα στην Επιτροπή για την Εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών με θεματική την Συμμετοχή των γυναικών στη πολιτική και δημόσια ζωή . Αnuπομονούμε να ακούσουμε τις ιδέες σας , να τις συζητήσουμε και ελπίζουμε ο καθένας και η καθεμία από εσάς να φύγει από αυτό τα συνέδριο γεμάτος εμπειρίες , γνώσεις και καινούριες ιδέες και σκέψεις . Σας υποσχόμαστε από μεριά μας μια αξέχαστη και εποικοδομητική εμπειρία .

Η γυναίκα εδώ και χρόνια πασχίζει για την συμμετοχή της στην πολιτική και δημόσια ζωή , η οποία έχει καταφέρει σε σημαντικό βαθμό την ισότιμη εκπροσώπηση της όχι όμως στον βαθμό που επιζητά . Οι γυναίκες , ακόμα και στην σημερινή εποχή, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην καθημερινότητα τους που τους αποτρέπουν από την συμμετοχή τους στην δημόσια ζωή . Δεν πρέπει , πλέον , να πασχίζουν γι’ αυτό τους το δικαίωμα αλλά πρέπει να αποτελεί χαρακτηριστικό των κοινωνιών παγκοσμίως .

Οι αγώνες των γυναικών για την συμμετοχή τους στα κοινά συνεχίζονται και θα συνεχίζονται μέχρι να μην υπάρχει κάποιος δισταγμός , αντίρρηση ή εμπόδιο στον δρόμο τους προς την ενσωμάτωση τους στην πολιτική και δημόσια ζωή . Ρόλος της επιτροπής μας είναι να προτείνει ιδέες και λύσεις ώστε η γυναίκα της σημερινής εποχής να μην χρειάζεται πλέον να αγωνίζεται γι’ αυτό της το δικαίωμα.

Σας ευχόμαστε μια καλή αρχή , σας συγχαίρουμε για την απόφαση σας να συμμετάσχετε στο ‘Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη’ και ελπίζουμε η επιτροπή μας να ανταμείψει τις προσδοκίες σας !

Με εκτίμηση,

Κηπουρού Ελένη , *Πρόεδρος*

Πέτρος Κουτσομπελίτης , *Αντιπρόεδρος*

2. Ιστορική Επισκόπηση: Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης κατά της Γυναίκας

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών. Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη.

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη, με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την «ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας».

Βασισμένη στους σκοπούς αυτούς, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε στις 18 Δεκεμβρίου του 1979 στη Νέα Υόρκη τη «Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης κατά της Γυναίκας», η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου του 1981. Σκοπός της είναι η προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και η εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών. Η Σύμβαση έχει σήμερα 189 συμβαλλόμενα κράτη, τα οποία δεσμεύονται από τις διατάξεις του. Τον Δεκέμβριο του 2000 τέθηκε σε ισχύ ένα Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση, το οποίο επίσης δεσμεύει τα κράτη που το έχουν υπογράψει και επικυρώσει¹. Σύμφωνα με αυτό, μπορούν να υποβληθούν στην Επιτροπή για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών αναφορές από ή εκ μέρους οποιουδήποτε ατόμου ή ομάδας που διατείνεται ότι υπήρξε θύμα παραβίασης κάποιου από τα δικαιώματα που θεσπίζει η Σύμβαση².

3. Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών: Ρόλος και αρμοδιότητες³

Η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών είναι ένα σώμα ανεξάρτητων ειδικών που επιβλέπουν την τήρηση της Συμβάσης για την Εξάλειψη Όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών. Αποτελείται από 23 ειδικούς πάνω στα δικαιώματα των γυναικών, προερχόμενους από όλον τον κόσμο.

¹ UN Women. (χ.χ.). Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women. Διαθέσιμο στο: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm#article17%2011> (Ανακτήθηκε 11/10/2020)

² Νάσκου-Περράκη Π., Ταραράς Κ., Χαϊνογλου Κ. (2013). Ανθρώπινα Δικαιώματα: Ερωτήσεις και Απαντήσεις, σελ. 94, Εκδόσεις Θέμις, Αθήνα. Νάσκου-Περράκη Π., Δικαιώματα του Ανθρώπου. Νομολογία. Εκδόσεις Σάκκουλα, Γ έκδοση 2023

³ Office of the High Commissioner on Human Rights (χ.χ.). Committee on the Elimination of Discrimination against Women. Διαθέσιμο στο: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/cedaw/pages/cedawindex.aspx> (Ανακτήθηκε στις 09/10/2020)

Όλα τα κράτη μέρη της Σύμβασης οφείλουν να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή Εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων της Σύμβασης στο εσωτερικό τους. Στην πράξη, τα κράτη- μέρη οφείλουν να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους με τις διατάξεις της Σύμβασης.

Επίσης, η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει προσφυγές για παραβιάσεις των διατάξεων της Σύμβασης. Οι προσφυγές αυτές μπορούν να υποβάλλονται από άτομα ή ομάδες ατόμων ή στο όνομα ατόμων ή ομάδων ατόμων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία κράτους- μέρους, που διατείνονται ότι είναι θύματα παραβίασης από αυτό το κράτος-μέρος κάποιου από τα δικαιώματα που αναφέρονται στη Σύμβαση (Άρθρο 2 της Σύμβασης). Τέλος, η Επιτροπή στην προσπάθεια της να διευκολύνει τα κράτη μέρη στην καλύτερη εφαρμογή των διατάξεών της, ερμηνεύει τις διατάξεις του Συμφώνου και δημοσιεύει τις «Γενικές Συστάσεις» για συγκεκριμένα ζητήματα και θεματικές.

4. Άρθρο 7 της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών⁴

Άρθρο 7

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών στην πολιτική δημόσια ζωή της χώρας και, ιδιαίτερα, εξασφαλίζουν σ' αυτές, υπό ίσους όρους με τους άνδρες, το δικαίωμα:

- α) Να ψηφίζουν σε όλες τις εκλογές και όλα τα δημόσια δημοψηφίσματα και να είναι εκλέξιμες σε όλους τους οργανισμούς που εκλέγονται δημόσια.
- β) Να λαμβάνουν μέρος στην κατάσταση της πολιτικής του κράτους και στην εκτέλεσή της, να καταλαμβάνουν δημόσιες θέσεις και να ασκούν όλα τα δημόσια καθήκοντα σε όλες τις βαθμίδες της κυβερνήσεως.
- γ) Να συμμετέχουν στις μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις που ασχολούνται με τη δημόσια και πολιτική ζωή της χώρας.

⁴Από την επίσημη μετάφραση της Σύμβασης για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών, όπως κυρώθηκε με τον ν. 1342/1983. Διαθέσιμο στο: https://www.unhcr.org/cy/wpcontent/uploads/sites/41/2018/04/Conventions_Women.pdf?fbclid=IwAR1IoZfLesBJ8QED06zHYJi6t4Z1yquz c7I5WTPisxj1 xq80C0YgLNP22Kg (Ανακτήθηκε στις 9/10/2020).

5. Ανάλυση του άρθρου 7 της Σύμβασης μέσα από τη Γενική Σύσταση 23 της Επιτροπής

Με νομοθετική βάση το άρθρο 21 της Σύμβασης για την Εξάλειψη κάθε μορφής Διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, η Επιτροπή αποκτά την αρμοδιότητα να προβαίνει βασιζόμενη στις ετήσιες αναφορές που λαμβάνει από τα κράτη-μέλη, σε γενικά σχόλια-συστάσεις προς αυτά. Κάθε γενική σύσταση πραγματεύεται ένα συγκεκριμένο θέμα απτόμενο των δικαιωμάτων των γυναικών. Στόχος των συστάσεων είναι να συγκεκριμενοποιηθούν οι υποχρεώσεις που τα κράτη-μέλη έχουν αναλάβει επικυρώνοντας την Σύμβαση, να τονιστούν οι καταστάσεις που εμποδίζουν την εφαρμογή της και να προταθούν μέτρα για την άμβλυσή τους.

Σύμφωνα με τη Γενική Σύσταση 23, η Επιτροπή και η δράση της αποσκοπούν τόσο στην αντιμετώπιση των διακρίσεων κατά των γυναικών γενικότερα, όσο και στη καταπολέμηση των εμποδίων, που κάνουν δυσκολότερη τη συμμετοχή των γυναικών στην δημόσια και πολιτική ζωή.

Στόχος της Σύστασης είναι να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να διευκολυνθεί η συμμετοχή των γυναικών σε αυτούς τους τομείς και να εξαιρεθούν οι διακρίσεις μέσω άμεσων δράσεων. Η σύσταση τονίζει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να δημιουργήσουν ένα νομοθετικό πλαίσιο που να αντικατοπτρίζει τις αξίες της σύμβασης, διασφαλίζοντας την ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς. Σημαντική είναι η αντιμετώπιση στερεοτύπων που αναπαράγονται εις βάρος των γυναικών και αφορούν τον ρόλο τους στο σπίτι αλλά και εντός της οικογένειας γενικότερα.

Οφείλει να αποτελεί βασική μέριμνα του κράτους η ενσωμάτωση των γυναικών στην δημόσια και πολιτική ζωή, κάτι που επιτυγχάνεται μέσα από την αντιμετώπιση οποιοδήποτε εμποδίου, το οποίο οδηγεί σε ανισότητες στο κομμάτι των ευκαιριών. Αναφερόμενη στην πολιτική και δημόσια ζωή, η Επιτροπή θέλει να καλύψει κάθε πτυχή του νομοθετικού, διοικητικού, κρατικού και διαχειριστικού τομέα σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η έννοια της 'πολιτικής και δημόσιας ζωής' περιλαμβάνει ακόμη και τις πιο εξειδικευμένες πτυχές της κοινωνίας των πολιτών, δηλαδή τα δημοτικά συμβούλια, τις επαγγελματικές και συνδικαλιστικές ενώσεις, τους τοπικούς οργανισμούς και γενικότερα κάθε δραστηριότητα που συμβάλλει στην διάπλαση των σύγχρονων κοινωνιών,

Επιπροσθέτως η συμμετοχή των γυναικών στις πολιτικές διαδικασίες, είναι εξίσου σημαντική. Τα κόμματα και οι πολιτικές παρατάξεις οφείλουν να ενσωματώνουν γυναίκες, προσφέροντάς τους τις ιδέες ευκαιρίες συμμετοχής, ακόμα και στις υψηλόβαθμες θέσεις. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω δημοκρατικών συστημάτων διακυβέρνησης και εκπροσώπησης, τα οποία προασπίζουν την ισότιμη συμμετοχή και εκπροσώπηση των φύλων, χωρίς να αποκλείονται οι γυναίκες υποψήφιας. Το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι των γυναικών θα πρέπει τόσο να εξασφαλίζεται εκ του νόμου όσο και να εφαρμόζεται στην πράξη. Μόνο έτσι θα μπορέσει να επιτευχθεί η ισότητα στο τομέα της πολιτικής. Η συμμετοχή των γυναικών στα κοινά είναι σημαντική για την κοινωνική θέση της γυναίκας, αλλά και για την πολιτική και κοινωνική εξέλιξη των κοινωνιών.

Παράγοντες οι οποίοι, σύμφωνα με την Γενική Σύσταση δύνανται να περιορίσουν την

συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική και κοινωνική ζωή είναι αρχικά η ελλιπής πρόσβαση στην τεχνολογία και στην πληροφόρηση. Πιο συγκεκριμένα, οι εκλογικές και πολιτικές εκστρατείες δεν εστιάζουν πάντοτε στις ανάγκες των γυναικών, ενώ και τα ίδια τα πολιτικά κόμματα συχνά αποτυγχάνουν να ενημερώσουν το κοινό επαρκώς για τους υποψηφίους και τους στόχους τους. Συνδυαστικά με τον αναλφαβητισμό, θύματα του οποίου πέφτουν συχνά οι γυναίκες ιδίως σε αναπτυσσόμενες χώρες, η ελλιπής πληροφόρηση επηρεάζει αρνητικά την κατανόηση των γυναικών όσον αφορά τα εκλογικά τους δικαιώματα, τις ευκαιρίες και τις υποχρεώσεις τους. Ακόμη, οι παραδόσεις και οι κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε κράτος, παράλληλα με τις κοινωνικές αντιλήψεις που θέλουν τις γυναίκες ως υπεύθυνες του σπιτιού, της οικογένειας και γενικότερα εστιασμένες στα του οίκου, δρουν ανασταλτικά στην πολιτική και κοινωνική δραστηριοποίηση των γυναικών.

Είναι επίσης απαραίτητη η λήψη μέτρων για την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην νομοθετική εξουσία και την κατάσταση πολιτικών. Σύμφωνα με την Επιτροπή, είναι παράδοξο το ότι οι γυναίκες αποτελούν πάνω από το 50% του ενεργού πολιτικού πληθυσμού, όμως η συμμετοχή τους στις νομοθετικές και νομοπαρασκευαστικές διαδικασίες είναι μειωμένη. Μέσα από την συμμετοχή τους, όχι μόνο θα εμπλουτιστεί η νομοθετική παράδοση των κρατών, αλλά και θα δοθεί μια νέα και αναγκαία ματιά σε ζητήματα ισότητας των φύλων, διακρίσεων και συμπερίληψης. Τα κράτη έχουν υποχρέωση να συμπεριλαμβάνουν, να υποστηρίζουν και να ενθαρρύνουν τις γυναίκες να συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες, να προασπίζουν το δικαίωμά τους να λαμβάνουν υψηλές θέσεις αλλά και να εξασφαλίζουν την αυξημένη συμπερίληψη τους σε ψηφοδέλτια και καταλόγους επιλογής αξιωμάτων.

Η Επιτροπή δρα μέσω των συστάσεών της προς άρση αυτών των εμποδίων και ζητά από τα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ισότιμη πρόσβαση των γυναικών στα κοινά και στην πολιτική ζωή, τονίζοντας μάλιστα ότι η λήψη προνομιακών ή και θετικών μέτρων είναι θεμιτή για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών στην πολιτική ζωή.

6. Ειδικότερα Θέματα

6.1. Η άνιση εκπροσώπηση των δυο φύλων και η απουσία της γυναικείας φωνής στην πολιτική σκηνή

Η σύγχρονη γυναίκα έχει κάνει μεγάλη πρόοδο ως προς την εκπαίδευση της, την κοινωνική ανάπτυξη της και την κατάκτηση εργασιακών θέσεων. Ωστόσο στον τομέα της πολιτικής σκηνής ακόμα υποεκπροσωπείται και αντιμετωπίζει σημαντικά εμπόδια στην ένταξη της. Ο χώρος της πολιτικής, όντας παραδοσιακά ανδροκρατούμενος στις κοινωνίες ανά τον κόσμο, δεν δέχεται ακόμη με τόση ευκολία την συμμετοχή των γυναικών, παρά την νομοθετικά κατοχυρωμένη ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς.

Παρόλες τις προσπάθειες που έχουν γίνει κατά καιρούς για επίτευξη ισότητας στον πολιτικό κόσμο, και παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια γυναίκες καταλαμβάνουν σημαντικές θέσεις ανα τον κόσμο (πχ Αντιπρόεδρος ΗΠΑ Κάμαλα Χάρρις), τα ποσοστά συμμετοχής τους παραμένουν μικρά. Πιο συγκεκριμένα, το 2023 σημειώθηκε πως γυναίκες υπηρετούν ως αρχηγοί κρατών και/ή κυβερνήσεων μόνο σε 31 χώρες και αποτελούν το 26,5 τοις εκατό των βουλευτών.⁵ Παγκοσμίως, λιγότερο από ένας στους τέσσερις υπουργούς είναι γυναίκα (22,8%).⁶ Νέα δεδομένα δείχνουν ότι οι γυναίκες ηγούνται σημαντικών χαρτοφυλακίων πολιτικών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων και την κοινωνική προστασία, ενώ οι άνδρες κυριαρχούν σε τομείς πολιτικής όπως η άμυνα και η οικονομία. Αυτό συνιστά έμμεση διάκριση, ριζωμένη στην παραδοσιακή αντίληψη ότι ορισμένοι τομείς, στους οποίους απαιτείται η λήψη σημαντικών αποφάσεων για την χάραξη πολιτικής αποτελούν 'φύση' των ανδρών, ενώ οι γυναίκες πρέπει να περιορίζονται σε ανθρωπιστικά και κοινωνικά χαρτοφυλάκια 'περιορισμένης' σημασίας. Είναι απαραίτητο οι αναθέσεις χαρτοφυλακίων και πολιτικών θέσεων να γίνονται με βάση αξιολογικά κριτήρια και προσόντα και όχι με βάση στερεότυπα βασισμένα στο φύλο και προκαταλήψεις. Η ανάληψη οικονομικών ή πολιτικών θέσεων ειδικά, που αποτελούν ιδιαίτερα απαιτητικούς τομείς δεν θα πρέπει να επηρεάζεται από το φύλο, καθώς με αυτό τον τρόπο μια ικανή γυναίκα υποψήφια δεν θα έχει τον τρόπο να αναδείξει το ταλέντο και τις ικανότητες της αλλά δεν θα μπορέσει και να βοηθήσει το κράτος το οποίο υπηρετεί.

Όσον αφορά την ενεργή πολιτική εκπροσώπηση σε κοινοβούλια και σώματα αντιπροσώπων, παρατηρείται συχνά διάσταση μεταξύ της περιγραφικής και ουσιαστικής εκπροσώπησης των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, η περιγραφική εκπροσώπηση αναφέρεται στο κατά πόσο οι εκπρόσωποι μίας ομάδας ανθρώπων αντικατοπτρίζουν την σύνθεση και τα χαρακτηριστικά της ομάδας αυτής. Αν για παράδειγμα το 50% μίας ομάδας είναι γυναίκες, θα πρέπει και το 50% των προσώπων της ομάδας να είναι γυναίκες. Η ουσιαστική εκπροσώπηση από την άλλη, αναφέρεται στο κατά πόσο οι εκπρόσωποι υπερασπίζονται τις ανάγκες και τα συμφέροντα της

⁵ Hinojosa M. (2021). 'The Descriptive Representation of Women in Politics', Oxford University Press. Διαθέσιμο στο: <https://oxfordre.com/politics/display/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1978> (Ανακτήθηκε στις 22/08/2024)

⁶ 'Women in Politics:2023', UN Digital Library. Διαθέσιμο στο: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/03/women-in-politics-map-2023> (Ανακτήθηκε: 22/08/2024)

ομάδας τους. Οι θεωρίες της περιγραφικής και ουσιαστικής εκπροσώπησης έχουν βρει ισχυρές ενδείξεις ότι η κατοχή γυναικών στην εξουσία έχει ως αποτέλεσμα την εκπροσώπηση των γυναικείων συμφερόντων. Η διαπίστωση του τρόπου με τον οποίο η περιγραφική αναπαράσταση των γυναικών επηρεάζει τις συμπεριφορές των πολιτών—όπως το ενδιαφέρον τους για την πολιτική και η εμπιστοσύνη στους κυβερνητικούς θεσμούς— έχει αποφέρει πιο μικτά αποτελέσματα.

Πολύ συχνά, το ποσοστό των γυναικών στο εθνικό νομοθετικό σώμα εξομοιώνεται με την περιγραφική εκπροσώπηση των γυναικών, παραλείποντας τον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες μπορούν να εκπροσωπούνται περιγραφικά σε άλλα επίπεδα αξιωμάτων, ιδίως σε τοπικές θέσεις. Παρόλο δηλαδή που οι γυναίκες αποτελούν μεγάλο κομμάτι του ενεργού εκλογικού σώματος, τα ποσοστά συμμετοχής τους σε σώματα αντιπροσώπευσης είναι μειωμένα, μια πρακτική που δεν συμφωνεί με την θεωρία της περιγραφικής εκπροσώπησης.

Το ζητούμενο δεν είναι η κυριάρχηση των πολιτικών και υψηλόβαθμων θέσεων μόνο από γυναίκες, αλλά η ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή στην πολιτική και τα αξιώματα. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί μόνο σε δημοκρατικά και αντιπροσωπευτικά συστήματα και απαιτεί την ενεργοποίηση όχι μόνο της Πολιτείας αλλά και της κοινωνίας των πολιτών.

6.2. Η προώθηση στερεοτύπων και η αναβίωση αναχρονιστικών αντιλήψεων μέσω των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν ενσωματωθεί γρήγορα σε όλες σχεδόν τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής και της κοινωνικής οργάνωσης, Παρά την θετική επιρροή που μπορούν να ασκήσουν στην διάδοση ειδήσεων και νέων τρόπων σκέψης, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαμορφώνουν ταυτόχρονα και τα σύγχρονα κοινωνικά πρότυπα και τα πρότυπα ομορφιάς, τα οποία επηρεάζουν ιδιαίτερα τους νεαρούς θεατές, ιδίως τις γυναίκες⁷ λόγω της προβολής στερεοτύπων ομορφιάς μέχρι αναχρονιστικών ιδεολογιών.

Οι σημερινοί νέοι βασίζονται πολύ στις εικόνες και τα ακούσματα που δέχονται από τα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (όπως, Instagram, Tiktok, X) και διαμορφώνουν ιδεολογίες και απόψεις βάση των ανάλογων ερεθισμάτων που έχουν. Κοινωνικά φαινόμενα όπως η πατριαρχία και η ώθηση προς της γυναίκες να μένουν στο σπίτι φροντίζοντας το νοικοκυριό και την οικογένεια, αλλά και η καταπάτηση των δικαιωμάτων, βρίσκουν πλέον αντίκρισμα και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μία πρόσφατη τάση είναι το φαινόμενο ‘γυναίκες που μένουν σπίτι’ (‘stay at home wife’) το οποίο παρουσιάζει νεαρές γυναίκες και μητέρες, που αποφασίζουν να αφοσιωθούν στην φροντίδα του σπιτιού, του συζύγου και των παιδιών τους και ωραιοποιεί την πραγματικότητα αυτή.

Η απόφαση μιας γυναίκας-μητέρας να μην δουλεύει και να βρίσκεται στο σπίτι ώστε να φροντίζει το σπίτι, τον άντρα και τα παιδιά της είναι μια απόλυτα σεβαστή απόφαση και προσωπική απόφαση της κάθε γυναίκας. Ωστόσο, οι εξιδανικευμένες αυτές εικόνες δεν παρουσιάζουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες αυτές καθημερινά,

⁷ ‘Social media: the harms to the women and girls’, Social Europe. Διαθέσιμο στο: <https://www.socialeurope.eu/social-media-the-harms-to-women-and-girls> (Ανακτήθηκε στις 23/08/2024).

δημιουργούν την ψευδή αντίληψη ότι η αξία μιας γυναίκας καθορίζεται από το αν κάνει αυτή την επιλογή και δημιουργεί έμμεσο στιγματισμό αναφορικά με την επιλογή ορισμένων γυναικών-μητέρων να δουλεύουν.

Το ποσοστό των μητέρων που δεν εργάζονται έξω από το σπίτι αυξήθηκε στο 29% το 2012, από το χαμηλό της σύγχρονης εποχής του 23% το 1999, σύμφωνα με μια νέα ανάλυση του Pew Research Center⁸ για τα κυβερνητικά δεδομένα. Αυτή η αύξηση κατά τα χρόνια αντιπροσωπεύει την αντιστροφή της μακροπρόθεσμης μείωσης των μητέρων που «μένουν στο σπίτι» που είχε επιμείνει τις τελευταίες τρεις δεκαετίες του 20ου αιώνα. Η επιλογή αυτή έχει επηρεαστεί και από την πανδημία του Covid-19, καθώς τότε πολλές γυναίκες έχασαν τις δουλειές τους αλλά και αυξήθηκαν οι γεννήσεις.

Η επιλογή μίας γυναίκας να φροντίσει την οικογένεια της μένοντας στο σπίτι, αλλά και η επιλογή της να εργαστεί εκτός σπιτιού, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με τον ίδιο σεβασμό και την ίδια βαρύτητα. Η αξία του ατόμου δεν καθορίζεται προφανώς από την επιλογή αυτή και ούτε θα πρέπει να κρίνεται θετικά ή αρνητικά. Ωστόσο είναι κρίσιμο να αναγνωρίσουμε τον ρόλο που παίζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην προβολή αναχρονιστικών φυλετικών προτύπων και αξιακών χαρακτηρισμών όπως ‘η θέση των ανδρών είναι να εργάζονται και των γυναικών να παραμένουν στο σπίτι’. Τα μηνύματα αυτά δεν φιλτράρονται ούτε ελέγχονται από τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και μπορούν να επηρεάσουν το αξιακό σύστημα και τις απόψεις ιδίως των νεαρών χρηστών, οδηγώντας σε αναχρονιστικές και παρωχημένες απόψεις και επηρεάζοντας την κοινή γνώμη.

Το ζήτημα της εργασίας ή παραμονής στο σπίτι των γυναικών αποτελεί προσωπική επιλογή, που συνδέεται όμως έντονα και άρρηκτα με κοινωνικά και πολιτιστικά ζητήματα. Είναι κρίσιμο κάθε γυναίκα να έχει το δικαίωμα επιλογής του τρόπου ζωής της και αυτοκαθορισμού και την δυνατότητα να αναστρέψει αυτή την επιλογή της όποτε θέλει. Ταυτόχρονα είναι απαραίτητο τα μηνύματα και πρότυπα που προβάλλονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να παρουσιάζουν όλες τις όψεις του νομίσματος και να μην ωραιοποιούν ή δαιμονοποιούν καταστάσεις, καθώς αυτά ακριβώς τα πρότυπα είναι που πλέον καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την κοινωνία μας.

⁸ ‘After Decades of Decline, A Rise in Stay-at-Home Mothers’, Pew Research Center. Διαθέσιμο στο: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2014/04/08/after-decades-of-decline-a-rise-in-stay-at-home-mothers/> (Ανακτήθηκε στις 23/08/2024)

6.3. Η συμμετοχή γυναικών από ευπαθείς και μειονοτικές ομάδες στην πολιτική

Η συμμετοχή γυναικών από ευπαθείς και μειονοτικές μονάδες στην πολιτική και κοινωνική ζωή αποτελεί ένα πολυδιάστατο ζήτημα, αφού αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις που εμποδίζουν την ισότιμη και πλήρη ενσωμάτωση και εκπροσώπηση τους. Οι ανισότητες που αντιμετωπίζουν έγκεινται τόσο στο φύλο τους όσο και σε εθνοτικά, κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά τους.

Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες που ανήκουν σε μειονοτικές ή και ευπαθείς ομάδες, δυσκολεύονται να ενταχθούν στην πολιτική ζωή λόγω συστημικών διακρίσεων που είναι βαθιά ριζωμένες στην κοινωνία. Βιώνουν την περιθωριοποίηση και μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης, τα οποία συχνά αναπαράγουν στερεότυπα για αυτές και τις παρουσιάζουν ως ‘ευάλωτες’ ή ‘ξεχωριστές’, χωρίς να δίνουν αξία στην υποψηφιότητα τους και στα προσόντα τους. Με αυτόν τον τρόπο, και η κοινή γνώμη διστάζει να τις αναγνωρίσει ως υποψήφιες ικανές να συμμετάσχουν στην κοινωνική, δημόσια και πολιτική ζωή.

Η μειωμένη συμμετοχή τους θέτει ζητήματα ισότιμης συμμετοχής και εκπροσώπησης, αλλά ταυτόχρονα τους στερεί την δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν πολιτικά, να προστατέψουν και να υπερασπιστούν τα δικαιώματα των μειονοτήτων και των ευάλωτων ομάδων, που συχνά μένουν χωρίς εκπροσώπηση. Παράλληλα, ζητήματα δημιουργούνται και σε κράτη τα οποία θέτουν ούτως η άλλως περιορισμούς στην συμμετοχή των γυναικών στα κοινά, για θρησκευτικούς ή κοινωνικούς λόγους. Στις περιπτώσεις αυτές οι μειονοτικές γυναίκες αδυνατούν να βρουν έδαφος να εκφραστούν και να εισαχθούν στην πολιτική σκηνή πιο πολύ από ποτέ, καθώς πέρα από τα κοινωνικά ή νομικά εμπόδια, αντιμετωπίζουν και διακρίσεις, προκατάληψη και αποκλεισμό λόγω της καταγωγής και των χαρακτηριστικών τους.

Η εξάλειψη αυτών των εμποδίων είναι κρίσιμη για την λειτουργία των σύγχρονων κοινωνιών και της δημοκρατίας. Οι γυναίκες υποψήφιες, ιδίως αυτές που εκπροσωπούν ευάλωτες ομάδες πρέπει να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες για συμμετοχή, έκφραση και υποψηφιότητα στις εκλογικές και αντιπροσωπευτικές διαδικασίες νομικά. Παράλληλα όμως, η πραγματική πρόκληση είναι η αποδοχή τους από την κοινωνία, η πολιτική τους ενδυνάμωση και η πραγματική τους αντιπροσώπευση, έτσι ώστε να εμπλουτίσουν το πολιτικό σύστημα και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, προστατεύοντας παράλληλα τα συμφέροντα των πολιτών.

7. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

- 1) Πώς μπορεί να εξασφαλιστεί περαιτέρω η ισότιμη και ενεργή συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική ζωή;
- 2) Με ποια μέτρα μπορούν τα κράτη να προωθήσουν υγιή φυλετικά πρότυπα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατοχυρώνοντας τον σεβασμό προς όλες τις γυναίκες;
- 3) Ποια μέτρα πρέπει να λάβουν τα κράτη για να ενισχύσουν την συμμετοχή των γυναικών από ευάλωτες και μειονοτικές ομάδες στην πολιτική;

8. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

- Το κανάλι του Γραφείου του Υπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Youtube, το οποίο περιέχει πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό πάνω στα ανθρώπινα δικαιώματα: <https://www.youtube.com/user/UNOHCHR>
- Ολόκληρη η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε βάρος της Γυναίκας. Διαθέσιμη στο: http://www.cylaw.org/nomoi/arith/1985___1____078.pdf
- Η μηχανή αναζήτησης σχετικά με το ποιες διεθνείς συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει υπογράψει και κυρώσει κάθε κράτος-μέλος του ΟΗΕ. Έμφαση πρέπει να δοθεί στο αν συγκεκριμένο κράτος έχει υπογράψει και κυρώσει τη Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης σε βάρος της Γυναίκας. Διαθέσιμη στο: <http://indicators.ohchr.org/>
- Οι Παρατηρήσεις της Επιτροπής ανά κράτος μέλος. Η αναζήτηση μπορεί να γίνει ως εξής: επιλογή χώρας (χώρα που εκπροσωπείτε)> επιλογή Επιτροπής (CEDAW)>συμπερασματικές Παρατηρήσεις (Concluding Observations). Διαθέσιμες στο: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=8&DocTypeID=45&DocTypeID=29
- Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την βελτίωση της θέσης των γυναικών στην λήψη πολιτικών αποφάσεων. Διαθέσιμη στο: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2012-0029_EL.html
- Ένα ενδιαφέρον βίντεο στο Youtube όπου 40 γυναίκες μοιράζονται ως άτομα με αναπηρίες στην πολιτική. Διαθέσιμο στο: https://www.youtube.com/watch?v=sLBj0kD_91Q

9. Βιβλιογραφία

- Νάσκου-Περράκη Π., Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση Εκδοσεις Σάκκουλα 2021
- Νάσκου-Περράκη Π. (2022). Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και περιφερειακή προστασία. Θεωρία – Νομολογία, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, Γ΄ έκδοση
- Νάσκου-Περράκη Π., Τα Δικαιώματα του Παιδιού. τ, 4ος Εκδόσεις Σάκκουλα 2023

10. Ηλεκτρονικές πηγές

- Hinojosa M. (2021). ‘The Descriptive Representation of Women in Politics’, Oxford University Press. Διαθέσιμο στο: <https://oxfordre.com/politics/display/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1978>
- ‘Women in Politics:2023’, UN Digital Library. Διαθέσιμο στο: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/03/women-in-politics-map-2023>.
- ‘Social media: the harms to the women and girls’, Social Europe. Διαθέσιμο στο: <https://www.socialeurope.eu/social-media-the-harms-to-women-and-girls>

- ‘After Decades of Decline, A Rise in Stay-at-Home Mothers’, Pew Research Center. Διαθέσιμο στο: <https://www.pewresearch.org/social-trends/2014/04/08/after-decades-of-decline-a-rise-in-stay-at-home-mothers/>